

INWENTARZ ARCHIWUM SAMUELA TYSZKIEWICZA

Archiwum Oficyny Tyszkiewicza oraz spuścizna Samuela Tyszkiewicza znajdują się w Bibliotece Narodowej w Warszawie. W 1978 roku część wyposażenia jego drukarni – dwie prasy drukarskie i klocki drzeworytowe oraz korespondencja trafiły do zbiorów Biblioteki Narodowej w darze od prof. Jana W. Wosia z Florencji. W przekazanej kolekcji znalazły się rękopisy, maszynopisy, druki ulotne, fotografie, projekty graficzne, wydruki próbne i książki – latami gromadzone i przechowywane przez darczyńcę. Wśród nich m.in. rękopis „Fiorenzy”, książki Tyszkiewicza wydanej w 1928 r., korespondencja (m.in. z Stanisławem P. Koczorowski, Konstantym Brandlem, Tadeuszem Cieślewskim, Aleksandrem Jantą-Połączyńskim, Janiną Kościąłkowską, Janem Lechoniem, Jerzym Paczkowskim, Tymonem Terleckim, Józefem A. Teslarem, Kazimierzem Wierzyńskim i innymi), dziennik w listach do ostatniej żony – Vittori Lenzi, zeszyty akademickie z notatkami z historii renesansu, i do nauki języków włoskiego i angielskiego, rachunki z podróży do Afryki (1924), wydruki próbne – m.in. *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, spisy abonentów publikacji Oficyny Florenckiej, wycinki z gazet oraz dyplomy – ukończenia szkoły handlowej, inżynierski, nadania Tyszkiewiczowi francuskiego orderu Legii Honorowej (1923), nadania Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski za zasługi na polu artystycznym i kulturalnym (1953). A także obrazy – np. portret Tyszkiewicza wykonany przez Ignacego Hiszfangą z 1940 r.; fotografie m.in. album ze zdjęciami przedstawiającymi szpital polski w Marsylii w 1941 r. Zbiór zawiera też 59 publikacji wydrukowanych przez Oficynę Florencką w latach 1928–1954, a także 299 książek z domowej biblioteki Tyszkiewicza. Materiały te uzupełniają archiwum Samuela Tyszkiewicza zakupione przed kilkadziesiąt laty przez Narodową Książnicę od Vittori Lenzi, wdowy po Tyszkiewiczzu i opisane szczegółowo w XVI tomie *Katalogu rękopisów* ze zbiorów Biblioteki Narodowej.

Materiały, które znajdują się w Archiwum Emigracji, zgromadził prof. Andrzej Kłossowski w czasie studiów nad drukarstwem polskim na obczyźnie. Poszukiwał książek, wszelkich materiałów drukowanych, fotografii i wspomnień. Po jego śmierci, wraz z całym archiwum, materiały te trafiły do Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu i znalazły się w Archiwum. Zespół „Oficyny Tyszkiewicza” został wydzielony z archiwum Kłossowskiego i stanowi osobny zespół archiwalny, uzupełniony z czasem o druki pozyskane z różnych źródeł.

Sygn. AE/ST/I

Materiały archiwalne

1. Teresa Kaczmarczyk, *Drukarnia Tyszkiewicza we Florencji*, Praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. A. Birkenmajera, UW, Wydz. Filologiczny, 1957/58 [ksero s. 8-19, 24-26, 36-39, 75-87];
2. Spis prac Samuela Tyszkiewicza [fragment bibliografii druków Samuela Tyszkiewicza. Reprodukacja z: *Samuel Tyszkiewicz artysta typograf*. Southend-on-Sea 1962;
3. Samuela Tyszkiewicza zakupione przez Bibliotekę Narodową w 1978 r., od Viktorii Tyszkiewicz-Lenzi (Firenze) za pośrednictwem CHZ Ars Polona. [ksero, mps 12 k]; Notatka w sprawie zakupu spuścizny po Samuelu Tyszkiewiczzu [1889-1954], [ksero, mps, 3 k.]; Dzieje Oficyny Tyszkiewiczów na chronologicznym katalogu zbudowane. [ksero, mps 6 k]

4. Korespondencja Andrzeja Kłosowskiego z Janem W. Wosiem, list z lat 1977-1995, k. 6.
5. [papier czerpany z drukarni Tyszkiewicza], k. [10]

Sygn. AE/ST/II

Materialy warsztatowe

1. [Spis ksiązek Oficyny Tyszkiewicza], fiszki, kps, mps, 47 k.

Sygn. AE/ST/III

Publikacje Jana Władysława Wosia

1. *Il tipografo Samuel F. Tyszkiewicz (1889-1954)*, Trento, Edizioni Civis, 1990; *Kilka uwag o Samuelu F. Tyszkiewiczu, jego Oficynie wydawniczej, przynależności wyznaniowej i pochodzeniu*, Trento, Editrice Università degli studi di Trento, Facoltà di Lettere e Filosofia, Centro di Documentazione sulla Storia dell'Europa Orientale, 2006; *Gdy wydawca jest artystą... Samuel Fryderyk Tyszkiewicz (1889-1954) i jego oficyna wydawnicza*, Akcent, 2006 nr 2 (104);

Sygn. AE/ST/IV

Publikacje o Oficynie Tyszkiewiczów

1. *Stamperia Polacca: florencka i nicejska Oficyna Drukarska Samuela Tyszkiewicza* : wystawa Muzeum Historyczne m. st. Warszawy od 31 marca do 14 czerwca 2009, [teksty: Wojciech Kochlewski i inni], Warszawa 2009;
2. Grzegorz Sowula, *Samuel Tyszkiewicz*, Offenbach 1991;
3. Martyna Figiel, [*The Life and Work of Samuel Tyszkiewicz: An Exhibition at the Museum of History in Warsaw*](#), *Poradnik Bibliotekarza*, 2009 (7-8);
4. Bronisław Biliński, *Drukarnia florencka Samuela Tyszkiewicza powiększy zbiory muzealne kraju*, *Życie Warszawy*, 19.01.1978; Józef Mayer, *Książka polska za granicą*, *Dziennik Zachodni*, 11.05.1978; Maria Gawarecka, *Z kroniki bibliofilów lubelskich*, *Sztandar Ludu*, 26.03.1981; *Dwudziestolecie Oficyny Tyszkiewiczów we Florencji*, *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki w Paryżu*, 1952 nr 9 [mps, ksero];
5. J. Podgórski, „*Poeci na tulaczce*”. *W kręgu autorów Oficyny Nicejskiej Samuela Tyszkiewicza 1940-1947*, Warszawa 2002

Sygn. AE/ST/V

Publikacje o Oficynie Tyszkiewiczów

1. Agnieszka Kotwica, *Drugi bibliofilskie nicejskiej Oficyny Tyszkiewiczów w Zakładzie Narodowym im Ossolińskich we Wrocławiu*, w: *Z życia książki: ochrona i konserwacja zbiorów bibliotecznych oraz konteksty: prace dedykowane profesorowi Leonardowi Ogiermanowi*, Katowice 2015, s. 231-246.
2. Bronisław Przyłuski, *Samuel Tyszkiewicz — artysta typograf*, Essex 1962

3. Mariusz Szypulski, *Samuel Tyszkiewicz*, w: *Stamperia Polacca: florencka i nicejska oficyna drukarska Samuela Tyszkiewicza: Wystawa od 31 marca do 14 czerwca 2009* [katalog], Warszawa 2009
4. Teresa Głowacka, *Samuel Tyszkiewicz – artysta książki*, Biuletyn Poligraficzny, 1974 nr 12
5. Kwaśniewska, *Wydawnictwa polskich towarzystw bibliofilskich. Tradycja i współczesność. Katalog wystawy*, Łódzkie Towarzystwo Przyjaciół Książki, Łódź 1987;
6. Jan Bielatowicz, *Tyszkiewiczowska księga z Oficyny Stanisława Gliwy*, Tydzień Polski, 9.03.1963; Władysław Włodkiewicz, *Tyszkiewicz i Gliwa*, Tydzień Polski, 15.06.1991.

Sygn. AE/ST/VI

Materialy różne

1. Fotografie oficyny, fotografie Samuela Tyszkiewicza [kopie], 12 k. [negatywy]
2. Fotografie okładek książek Oficyny Tyszkiewiczów, k. 19
3. Fotografie książek poświęconych Oficynie Tyszkiewiczów [fragmenty], 32 k.
4. Nekrologi, notatki, k. 6
5. Notatki Andrzeja Kłossowskiego

Książki Oficyny Tyszkiewicza

1. Maryla Tyszkiewiczowa, *Bernardo Rossellino*, Florencja 1927
2. Adamo Mickiewicz, *Sonetii di Crimea*, Firenze 1929
3. Joseph Andre Teslar, *Devant la Colonne de Mickiewicz*, Paris 1929
4. Nicola Ottokar, *The Medieva City-Communes*, Florence 1933
5. Dante Alighieri, *Życie Nowe*, Florencja 1934
6. Nicola Ottokar, *Venezia. Cenni di cultura e di storia veneziane*, Firenze 1938
7. Kazimierz Wierzyński, *Barbakan Warszawski*, Nicea 1940
8. Jan Gozdawa, *Dni tułaczki*, Nicea 1941
9. Józef Łobodowski, *Z dymem pożarów*, Nicea 1941
10. Julian Dobrowolski, *Zbuntowana wolność*, Nicea 1942
11. Władysław Pelc, *Adwent*, Nicea 1942
12. Jerzy Paczkowski, *Spotkanie z muzyką*, Nicea 1942
13. Sabina Straszynska, *Plamy na słońcu*, Nicea 1942
14. Wojciech Kościelski, *Grenadjerskie strofy*, Nicea 1942
15. *Pójdźmy za Nim. Książka do nabożeństwa dla Polaków rozproszonych po świecie*, Nicea 1942
16. Aleksander Janta, *Psalmy*, Nicea 1943
17. Henryk Lipko, *Brzozy*, Nicea 1943
18. Irena Raymond, *Święto pogody*, Nicea 1943
19. Jan Gozdawa, *Dni przełomu*, Nicea 1943

20. *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Polskie w Paryżu za czas od 3 maja 1939 roku do 3 maja 1940 roku*, przedstawione przez Franciszka Puławskiego delegata Polskiej Akademii Umiejętności na dorocznym zebraniu 3 maja 1940 roku, Nicea 1944
21. Julian Dobrowolski, *Wrzesień*, Nicea 1944
22. Aleksander Janta, *Ściana milczenia*, Nicea 1944
23. Irena Raymond, *Sosna i chmura*, Nicea 1944
24. Leon Koppens, *Preludja*, Nicea 1945
25. Jan Gozdawa, *Poemes futiles*, Nice 1946
26. Jan Wadwicz, *Poemat z dylizanssem*, Nicea 1946
27. Wacław Zyndram-Kościałkowski, *Tydzień w Muri*, Nicea 1946
28. Józef Andrzej Teslar, *O droga ziemio!*, Nicea 1946
29. Adam Mickiewicz, *Żywila. Powiastka z Dziejów Litewskich*, Nicea 1947
30. *Adamo Mickiewicz creatore della Legione Polacca in Italia nel 1848*, Firenze 1948
31. Bohdan Hulewicz, *Od zarania do wieczora*, Nicea 1948
32. Pierre-Jean de Beranger, Cyprian Kamil Norwid, *Adieu/ Pożegnanie*, Florencja-Paryż 1949
33. Władysław Pelc, *Lato Miłościwe*, Florencja 1951